

Asia: VN/18125/2025

Ehdotus hallituksen esitykseksi taiteen perusopetuksesta annetun lainsäädännön uudistamiseksi

1 § Taiteen perusopetuksen tarkoitus ja tavoitteet

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

3 § Opetussuunnitelma, oppimäärän mitoitus ja laajuus

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti

Kannatan opetussuunnitelman perusteiden selkeyttämistä ja yhtenäistämistä, sekä yhtä oppimäärää. Olen huolissani ehdotetusta oppimäärän laajuudesta (50 opintopistettä). Tämä tekee oppimäärästä monelle liian raskaan, eikä tue lain tavoitteita saavutettavuuden lisäämisestä. Koulutuspolkujen tulisi olla joustavia, jotka koostuvat oppilaan omien tarpeiden ja kiinnostuksen kohteiden mukaisesta tuntimäärästä. Ehdotus ei myöskään riittävästi huomioi osaamisperusteisuutta, eli sitä, että oppimista tulisi mitata saavutetun osaamisen eikä pelkästään opiskellun ajan perusteella. Tämä on merkittävä puute erityisesti musiikin opetuksessa, jossa oppiminen rakentuu pitkäjänteisestä yksilöopetuksesta ja huomattavasta määrästä omaehtoista harjoittelua.

4 § Kunta koulutuksen järjestäjänä

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Pykälä antaa kunnalle oikeuden järjestää taiteen perusopetusta omalla päätöksellään ilman erillistä järjestämislupaa. Ymmärrämme, että tarkoitus on varmistaa opetuksen saatavuus ja joustavuus. Kuitenkin, jos valtio ei enää myönnä uusia järjestämislupia lisärahoituksen (10 miljoonaa) puuttuessa, jolloin uusien lupien saaminen on käytännössä estetty, syntyy tilanne, jossa kunnan tulee turvata myös jo olemassa olevien, valtionosuutta vailla olevien oppilaitosten toimintaedellytykset ja jatkuvuus.

Monet toimijat ovat vuosia rakentaneet laadukasta taiteen perusopetusta ilman valtionosuutta. Jos uusia lupia ei myönnetä eikä kunta huomioi heitä omassa järjestämispäätöksessään, heidän asemansa ja rahoituspohjansa voivat heiketä merkittävästi. Tämä vaikuttaisi jopa kymmenientuhansien lasten osallistumismahdollisuuksiin ja käytännössä poistaisi mahdollisuuden taiteen perusopetukseen.

5 § Koulutuksen järjestämisluvan saanut koulutuksen järjestäjä

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

5 § vahvistaa järjestämisluvan saaneiden toimijoiden asemaa ja hallinnollista vastuuta, mutta samalla se sulkee kenttää ja voi heikentää saavutettavuutta, jos uusia lupia ei myönnetä eikä yhteistyövelvoitteita säädetä.

Erityisesti kasvavissa kaupungeissa tämä voi johtaa tilanteeseen, jossa lasten ja nuorten pääsy taiteen perusopetukseen riippuu täysin siitä, haluaako luvanhaltija tehdä yhteistyötä muiden kanssa.

7 § Koulutuksen järjestämislupa

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Nykyinen malli saattaa jäädyttää kenttää ja keskittää valtaa harvoille luvanhaltijoille, mikä estää uusien toimijoiden syntymisen ja tarjonnan kasvattamisen alueilla, joilla kysyntä on suurta.

Jos valtio ei käytännössä avaa uusia lupia, on välttämätöntä, että kunnille säädetään selkeä vastuu turvata myös ilman valtionosuutta jo toimivien oppilaitosten jatkuvuus.

8 § Koulutuksen järjestämisluvan muuttaminen ja peruuttaminen

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Pykälä 8 antaa ministeriölle laajan vallan muuttaa ja peruuttaa taiteen perusopetuksen järjestämislupia, mutta ei velvoita tarkistamaan oppilaitosten todellista toimintaa, kuten opetustuntimääriä ja kysyntää, ennen päätöksiä. Lakiin tulisi lisätä vaatimus toiminnan laajuus ja todellinen tarve ennen lupapäätöksiä sekä turvata siirtymäajat ja lasten oikeus jatkaa opintojaan.

9 § Koulutuksen järjestäminen ja muu toiminta

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Pykälä 9 jättää epäselväksi taiteen perusopetuksen ja muun taide- ja kulttuuritoiminnan välisen rajan, mikä voi heikentää lasten ja nuorten oikeutta tavoitteellisesti etenevään taiteenopetukseen. Musiikin erityispiirteiden häviäminen lainsäädännöstä voi johtaa siihen, ettei yksilöopetuksen ja pitkäkestoisen harjoittelun vaatimia resursseja huomioida riittävästi. Pykälään tulisi lisätä selkeä ero lain mukaisen taiteen perusopetuksen ja muun toiminnan välille sekä varmistaa, että rahoitus kohdistuu nimenomaan tavoitteelliseen perusopetukseen.

10 § Yhteistyö

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Pykälän määritelmä yhteistyöstä on liian väljä. Laki ei riittävästi täsmennä, millaista yhteistyötä edellytetään eikä mihin sen tulisi konkreettisesti tähdätä. Ilman selkeitä tavoitteita yhteistyö voi jäädä hallinnolliseksi velvoitteeksi, joka ei paranna opetuksen laatua eikä tue oppilaita.

Yhteistyön tulee olla tavoitteellista ja perustua tunnistettuun tarpeeseen, esimerkiksi opetuksen

saavutettavuuden parantamiseen tai pedagogiseen kehittämiseen. Lakiin tulisi sisällyttää vaatimus, että yhteistyön hyödyt ja perusteltavuus on osoitettava, eikä se saa lisätä opetuksen järjestäjien hallinnollista taakkaa ilman todellista hyötyä oppijoille.

Lisäksi pykälä ei huomioi oppilaiden ja heidän perheidensä näkökulmaa. Yhteistyöhankkeilla on usein suora vaikutus lasten ja nuorten oppimispolkuun ja osallistumismahdollisuuksiin, joten lakiin tulisi lisätä velvoite kuulla oppilaita ja huoltajia, jotta ratkaisut vastaavat todellisiin tarpeisiin.

11 § Vastuutehtävä

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Pykälän mukainen vastuutehtävä voi tukea taiteen perusopetuksen kehittämistä, mutta sen tarkoitus ja vaikutukset jäävät esityksessä liian yleisiksi. Lakiin tulisi kirjata selkeät tavoitteet ja valintaperusteet, jotta vastuutehtävä kohdentuu aidosti opetuksen ja saavutettavuuden parantamiseen. Vastuutehtävän jakamisen tulee olla avointa ja tasapuolista, ja sen suunnittelussa ja toteutuksessa tulee velvoittaa kuulemaan oppilaita, huoltajia ja taiteen perusopetuksen kenttää, jotta tehtävät vastaavat todellisiin tarpeisiin. Lisäksi vastuutehtävään osoitettavan rahoituksen tulee olla riittävää ja läpinäkyvää, jotta se tukee opetuksen laatua eikä jää muodolliseksi hallinnolliseksi tehtäväksi ilman todellista vaikuttavuutta.

12 § Valtion rahoitus

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Uudessa rahoitusmallissa tavoitellaan vakautta, mutta rahoitusmekanismi ei tosiasiallisesti tue saavutettavuuden laajentamista sosiaalisesti tai alueellisesti. Taloudellinen esteellisyys jää suurimmaksi saavutettavuusongelmaksi, eikä esitys sisällä ohjausta maksujen kohtuullistamiseen. Yksi merkittävimmistä taiteen perusopetuksen lakiuudistuksen haasteista liittyy siihen, että ilman lisärahoitusta uusia koulutuksen järjestämislupia ei voida myöntää, vaikka kentällä olisi siihen selkeä tarve. Tämä tarkoittaa, että uusia toimijoita ei pääse mukaan järjestelmään, eivätkä nykyiset,

kasvavat toimijat voi laajentaa toimintaansa valtionosuuden turvin. Rahoitusjärjestelmä pysyy käytännössä suljettuna, mikä lukitsee nykyisen rakenteen eikä mahdollista opetuksen laajenemista tai uudistumista kentän todellisten tarpeiden mukaisesti. Tämä asettaa vakavan esteen opetuksen kehittämiseksi, monimuotoistumiselle ja elinvoimaisuudelle.

Samalla saavutettavuuden ongelmat jäävät ratkaisematta. Ilman lisärahoitusta alueellinen ja sosiaalinen epätasa-arvo säilyy entisellään tai jopa pahenee. Erityisesti suurissa kaupungeissa, joissa lapsia ja nuoria on paljon, taiteen perusopetuksen tarjonta on jo nyt monin paikoin riittämätöntä. Alikattavuus rajoittaa lasten ja nuorten osallistumismahdollisuuksia, ja tilanne on erityisen hankala niille toimijoille, jotka ovat valtionosuuden ulkopuolella, mutta joilla olisi halukkuutta ja valmiutta laajentaa toimintaansa.

Näiden toimijoiden kasvu estyy, koska järjestelmä ei tunnista tai tue heidän asemaansa. Tämä vaarantaa taiteen perusopetuksen yhdenvertaisuuden ja sen mahdollisuudet tavoittaa koko ikäluokka sosiaalisesta tai maantieteellisestä taustasta riippumatta.

Yhteenvedona voidaan todeta, että ilman valtion riittävää lisärahoitusta taiteen perusopetuksen lakiuudistus ei pysty ratkaisemaan kentän keskeisiä ongelmia. Päinvastoin, se uhkaa jähmettää nykyisen epätasa-arvoisen tilanteen pysyväksi.

13 § Henkilöstö

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Pykälä turvaa oppilaitosten johdon ja opettajien pätevyyden, mutta jää väljäksi.

”Riittävän” opettajamäärän tulee olla selkeästi määritelty, ja kelpoisuusvaatimuksissa on tunnistettava eri taiteenalojen erityisosaaminen, kuten musiikin yksilöopetuksen pedagogiikka.

Lisäksi siirtymävaiheeseen on turvattava nykyisten opettajien asema, eikä rehtorin kelpoisuudesta tule voida poiketa kevyin perustein.

14 § Oppilaaksi ottaminen

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Esitys ei ratkaise rakenteellista eriarvoisuutta oppilaaksi ottamisessa, vaan pääsykokeet, jonot ja maksut muodostavat edelleen esteitä, joita ei pureta ohjaavalla lainsäädännöllä. Oppilaan arvioinnista säädetään teknisesti, mutta arvioinnin monimuotoisuutta, prosessinomaisuutta ja oppilaslähtöisyyttä ei huomioida.

Lapset ja nuoret tulee asettaa etusijalle taiteen perusopetukseen pääsyssä, ja oppilaaksioton on tapahduttava aidosti yhdenvertaisin perustein.

Pykälän sallima etusija tietyille hakijaryhmille ei saa johtaa siihen, että muut lapset ja nuoret jäävät harrastusmahdollisuuksien ulkopuolelle, erityisesti kasvukeskuksissa, joissa kysyntä on suurta.

Valintaperusteiden tulee olla avoimet ja läpinäkyvät, ja kaikille hakijoille on turvattava tasapuolinen mahdollisuus päästä opiskelemaan riippumatta asuinalueesta tai taustasta.

15 § Oppilailta perittävät maksut

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Maksujen määräytymisen tulee olla läpinäkyvää, kohtuullisuuden kriteerit tulee määritellä tarkemmin, ja erityisesti lasten ja nuorten pääsy taiteen perusopetukseen ei saa riippua liikaa perheen maksukyvyistä.

Kuntien mahdollisuus periä merkittävästi erisuuruisia maksuja eri taustoista tulevilta oppilailta saattaa johtaa epätasa-arvoon, joka ei tue lain tarkoitusta turvata lasten ja nuorten kulttuurinen osallisuus.

Jos valtion lisärahoitusta ei osoiteta, koulutuksen järjestäjät joutuvat nostamaan maksuja, mikä vähentää saavutettavuutta ja uhkaa erityisesti perheiden, joilla on pienemmät tulot, mahdollisuuksia tarjota lapsilleen taiteen perusopetusta.

16 § Oppilaan osaamisen arviointi ja todistus

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Oppilaan arvioinnin tulee olla osaamisperusteista, selkeää ja yhdenvertaista. Lakiin on tärkeää kirjata, että arvioinnissa huomioidaan taiteenalojen erityispiirteet, erityisesti musiikissa yksilöopetuksen ja laajan oman harjoittelun merkitys, ja että arviointikäytännöt ovat vertailukelpoisia eri oppilaitosten välillä. Oppilaalla on oltava oikeus tulla kuulluksi arvioinnissa ja saada palautetta, joka tukee hänen oppimistaan ja motivaatiotaan.

18 § Tietojensaanti- ja ilmoitusoikeus

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Tietosuojan toteutumiseen ja tietojen käsittelyn rajaukseen on kiinnitettävä erityistä huomiota, koska kyse on alaikäisten lasten ja nuorten tiedoista.

Pykälän tulee varmistaa, että tietojen keruu ja siirto rajoittuvat vain opetuksen järjestämisen ja rahoituksen seurantaan eivätkä aiheuta tarpeetonta hallinnollista taakkaa.

Valtion tulee huolehtia, että käytettävät tietojärjestelmät ja tekniset ratkaisut ovat yhdenmukaisia ja kohtuullisia koulutuksen järjestäjille, eivätkä edellytä merkittäviä lisäinvestointeja.

19 § Koulutuksen arviointi

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Arviointivelvoite on sinänsä kannatettava, mutta sen toteuttaminen edellyttää selkeää ohjeistusta ja riittävää resursointia.

Lakiin tulisi lisätä vaatimus kuulla oppilaita ja huoltajia arvioinnin yhteydessä sekä julkaista tulokset ymmärrettävässä muodossa.

Pienemmille, ei-valtionosuutta saaville toimijoille tulee tarjota tukea, jotta arviointivelvoite ei lisää eriarvoisuutta kentällä.

Siirtymäsäännökset (lakiesityksen 22-24 §:t)

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Siirtymäsäännöksissä tulee turvata nykyisten koulutuksen järjestäjien toiminnan jatkuvuus.

Ministeriön seuranta ei saa johtaa lupien menettämiseen tilanteessa, jossa rahoitusta ei lisätä riittävästi, eikä ilman valtionosuutta toimivien oppilaitosten toimintaedellytysten heikkenemiseen.

Siirtymävaiheen tulee olla riittävän pitkä ja sisältää taloudellista ja hallinnollista tukea, jotta oppilaitokset voivat sopeutua uusiin laajuus- ja yhteistyövelvoitteisiin.

Erityisesti lasten ja nuorten harrastusmahdollisuudet kasvukeskuksissa eivät saa vaarantua siirtymän seurauksena.

Esityksen sisältämä uusi rahoitusmalli on ongelmallinen ja vaatii merkittäviä täsmennyksiä sekä riittävää lisärahoitusta.

Kahden rinnakkaisen mallin (oppilasmäärään ja opetustunteihin perustuva) yhdistelmä tekee järjestelmästä monimutkaisen ja vaikeasti ennakoitavan.

2. Esityksen sisältämä uusi valtionrahoitusmalli. Mitä mieltä olette työryhmän esityksestä:

Valitse sopivin

-

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Uudistuksella tavoitellaan rakenteellista selkeyttä, yhdenvertaisuutta ja saavutettavuutta. Kuitenkin ilman riittävää valtion lisärahoitusta (10 miljoonaa euroa) uudistus ei käytännössä toteuta näitä tavoitteita. Päinvastoin se voi lisätä hallinnollista taakkaa ja eriarvoisuutta taiteen perusopetuksen kentällä. Lisärahoitus on edellytys sille, että lakiuudistus ei jää pelkäksi muodolliseksi muutokseksi.

20 § Taiteen perusopetuksen opettajan kelpoisuus

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Taiteen perusopetuksen (TPO) opettajan kelpoisuusvaatimuksia uudistettaessa on varmistettava alan erityispiirteiden ja nykyisen opettajakunnan aseman turvaaminen.

On tärkeää, että kelpoisuus määritellään niin, että se tunnistaa eri taiteenalojen pedagogiset erityisvaatimukset — erityisesti musiikissa yksilöopetuksen ja pitkäjänteisen harjoittelun ohjaamisen

osaamisen.

Pelkkä muodollinen tutkintopohja ei saa syrjäyttää kokeneita ja taiteellisesti päteviä opettajia. Lakiin ja asetukseen on kirjattava selkeät siirtymäsäännökset, jotka turvaavat jo toimivien opettajien kelpoisuuden ja aseman, jotta alalle ei synny osaajapulaa tai kohtuuttomia irtisanomisia.

4. Ehdotus asetukseksi taiteen perusopetuksesta. Mitä mieltä olette työryhmän ehdotuksesta:

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Asetusehdotus täydentää lakia monin kohdin hyödyllisellä tavalla. Se selkeyttää aiemmin kritisoituja asioita, kuten opintopistemuunnoksen (esim. 16 h = 1 op myös oma harjoittelu huomioiden), arviointimenetelmien linjaukset, opettajien kelpoisuusvaatimusten joustavan soveltamisen sekä tiedonantovelvollisuuden. Näiden täsmentäminen tekee lain toimeenpanosta realistisempaa ja yhtenäisempää.

On kuitenkin tärkeää, että siirtymäajat ovat riittävät, jotta asetuksen toimeenpano ei aiheuta kohtuuttomia paineita erityisesti pienille toimijoille tai muille tilannekohtaisesti heikommassa asemassa oleville oppilaitoksille.

Muut kommentit ja huomiot:

Pyydämme, että kommentti aloitetaan viittaamalla työryhmän ehdotuksen lukuun, alakohtaan, kappaleeseen tai pykälään. Jos kommentti ei koske mitään tiettyä esityksen kohtaa, pyydämme, että kommentti aloitetaan sanoilla "Yleinen kommentti"

-

Kaukola Anu
Kallion Musiikkikoulu

Rosenlund Ella
Kallion Musiikkikoulu